

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พยาบาลนับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ในระบบการบริการสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาวะปัจจุบันที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านของประเทศ โดยเฉพาะภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันผลกระทบจากความเจริญรุ่งเรือง ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาอีกมากมายตามมาที่ทุกคนไม่สามารถปฏิเสธได้นั้นคือ ปัญหาชุมชนแออัด ที่ทำให้ความเป็นอยู่ของคนไม่ถูกสุขอนามัย ปัญหามลภาวะทางน้ำ ทางอากาศ และในดิน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมหรือแม้กระทั่งปัญหาอุบัติเหตุ ล้วนแล้วแต่ทำให้สภาพของโรคภัยไข้เจ็บมีความซับซ้อน รุนแรงและมีปริมาณมากขึ้น ซึ่งทำให้ความต้องการบริการสุขภาพมีปริมาณสูง ทั้งนี้ย่อมส่งผลถึงความต้องการบุคลากรพยาบาลที่มีความรู้ ความสามารถอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สามารถดูแลผู้ป่วยได้ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม การให้บริการในด้านดูแลรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ ต้องกระจายให้ทั่วถึงทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนด้วย

ในปี พ.ศ. 2534 อัตราส่วนพยาบาลต่อประชากรทั้งประเทศคิดเป็น 1 : 1,426 คน นับว่าสูงมากเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ซึ่งมีอัตราส่วนคิดเป็น 1 : 620 และ 1 : 372 ตามลำดับ (สำนักนโยบาย และแผนสาธารณสุข, 2536) นอกจากนี้การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และสังคม มีผลทำให้เกิดการขยายตัวของโรงพยาบาลเอกชนมากขึ้น จากสถิติ พ.ศ. 2536 พบว่า มีสถานพยาบาลเอกชนทั้งหมดจำนวน 342 แห่งโดยมีจำนวนเตียงทั้งสิ้น 21,048 เตียง (กองการประกอบโรคศิลป์, 2536) ซึ่งสถิติดังกล่าว เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความต้องการบุคลากรพยาบาลวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างชัดเจน

ท่ามกลางภาวะที่ต้องการบุคลากรพยาบาลในปริมาณสูง กลับพบว่าความนิยมในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลได้ลดลงดังจะเห็นว่าการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 - 2536 พบว่าอันดับการเลือกของนักเรียนที่สอบผ่านข้อเขียนสาขาวิชาชีพพยาบาลจะอยู่ที่อันดับ 4 และ 5 เป็นส่วนใหญ่ ส่วนในปีการศึกษา 2537 ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้ลดอันดับการเลือก

ปรากฏว่าอันดับการเลือกของนักเรียนที่สอบผ่านข้อเขียนสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ยังอยู่ที่อันดับ 4 เป็นส่วนใหญ่ ดังตารางในผนวก ค (กองบริการการศึกษา) ขณะที่คะแนนสูงสุด และต่ำสุดของผู้สอบผ่านข้อเขียนสาขาพยาบาลศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้น ได้ลดลงในทุก ๆ สถาบัน ดังตารางในผนวก ค (กองบริการการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย 2534 - 2538) แสดงว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดี ไม่สนใจเลือกศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ส่วนปัญหาจำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกมีอัตราการดลลงนั้นจะเห็นได้ชัดเจนจากคณะพยาบาลศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 - 2536 ดังตารางในผนวก ค (สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2537)

สาเหตุที่ทำให้วิชาชีพการพยาบาล ไม่เป็นที่สนใจของนักเรียนหญิงในปัจจุบันนั้น สมจิต หนูเจริญกุล (2537) ได้กล่าวไว้ว่า ภาพพจน์ของวิชาชีพพยาบาลขาดการปรับปรุงให้สังคมเห็นว่าเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังจะเห็นได้จากภาพพจน์ทางลบของพยาบาลที่ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์ทำให้ผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียน นอกจากนี้ปัญหาเรื่องโรคเอดส์ก็เป็นเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้บุตรหลานของตนเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ขณะเดียวกัน ดารุณี จงอุดมการณ์ (2537) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าภาพพจน์ของวิชาชีพพยาบาลที่เป็นวิชาชีพไม่อิสระ ต้องรับผิดชอบสูง ทำงานหนัก ค่าตอบแทนไม่คุ้ม เสี่ยงต่อการติดโรค และช่วงเวลาทำงานไม่เอื้ออำนวยต่อชีวิตครอบครัว ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญต่อการตัดสินใจเลือกสาขาการศึกษาต่อของนักเรียน ด้าน พวงเพ็ญ ชุมพรพาน (2535) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่นิยมเลือกวิชาชีพการพยาบาลไว้อีกหลายประการ ได้แก่ ผลกระทบจากการเรียกร้องสิทธิสตรีทำให้สตรีสนใจทำงานที่มีสถานภาพทัดเทียมกับบุรุษมากขึ้น เช่น ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และงานด้านธุรกิจ ค่านิยมการทำงานที่รายได้ดี และมีชื่อเสียง ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยเปิด และมหาวิทยาลัยเอกชนมีมากขึ้นทำให้นักเรียนมีโอกาเลือกเรียนสาขาวิชาได้หลากหลาย ประกอบกับลักษณะงานของวิชาชีพการพยาบาล มีผล กระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้เรียน จึงทำให้นักเรียนสนใจเรียนวิชาชีพการพยาบาลน้อยลง

ปัญหาขาดความนิยมในการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลนับเป็นปัญหาสากล ดังที่ได้มีการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศสหรัฐอเมริกา ถึงสาเหตุของการเลือกหรือไม่เลือกวิชาชีพพยาบาลเป็นอาชีพนั้น ผลปรากฏว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน ประสบการณ์เกี่ยวกับการเจ็บป่วย และความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพในอนาคตมีอิทธิพลต่อการเลือกอย่างมีนัยสำคัญ (Stevens, 1993) และจากการศึกษาเปรียบเทียบโน้ตศัณห์ระหว่างอาชีพในอนาคตติดกับวิชาชีพพยาบาลในนักศึกษามหาวิทยาลัย

ชั้นปีที่ 1 นักเรียนมัธยมเกรด 6 - 12 ผู้ปกครองนักเรียน ครูและอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่าวิชาชีพในอุดมคติของแต่ละคนมักจะเป็นอาชีพที่ได้รับความเคารพสูงและได้รับการยอมรับมากกว่าวิชาชีพพยาบาล ทั้งยังเป็นอาชีพที่ให้โอกาสในการเป็นผู้นำ มีโอกาสตัดสินใจและประยุกต์ใช้ความรู้ ตลอดจนทำงานอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และมันคงกว่าวิชาชีพพยาบาลด้วย (May, 1991)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อระบบอุดมศึกษา ในกระบวนการผลิตพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ เพราะเมื่อจำนวนผู้สนใจสมัครเข้าสอบคัดเลือกมีจำนวนลดลง ทั้งยังไม่เป็นที่นิยมของคนเก่งด้วยแล้ว การคัดเลือกปัจจัยนำเข้าในกระบวนการผลิตพยาบาลวิชาชีพ ก็ยังมีความจำกัดที่จะได้คนดี คนเก่ง และคนที่มีความเหมาะสมกับวิชาชีพเข้าสู่ระบบ (จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง, 2537) ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพพยาบาล เพราะในระยะยาววิชาชีพการพยาบาลจะขาดผู้ที่มีสติปัญญา และความสามารถมาเป็นกำลังของวิชาชีพในอนาคต (พวงเพ็ญ ชูณหปราณ, 2535) แต่ผลกระทบที่สำคัญยิ่งก็คือผลกระทบต่อ การบริการสาธารณสุขของประเทศ อันเนื่องมาจากการขาดแคลนพยาบาล เพราะถึงแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะสามารถคัดเลือกผู้เรียน และผลิตบัณฑิตได้ตามจำนวนที่ต้องการแล้ว แต่หน่วยงานบริการสาธารณสุขของประเทศก็ต้องเผชิญกับปัญหาการย้ายโอน ลาออก เปลี่ยนงาน ของบุคลากรพยาบาลอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เรียนจำนวนหนึ่งไม่ได้เลือกศึกษาสาขาวิชาชีพการพยาบาลด้วยใจรัก นั่นเอง

เมื่อรัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาการขาดแคลนพยาบาล จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่

1 กันยายน 2535 ให้สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์เป็นสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน และให้เพิ่มการรับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 ถึง ปีการศึกษา 2544 ปีละประมาณไม่น้อยกว่า 1,100 คน (กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2536) แต่การรับนักศึกษาเพิ่มนั้นไม่อาจเพิ่มปริมาณนักเรียนเก่ง และมีใจรักในวิชาชีพการพยาบาลให้เข้ามาสู่วิชาชีพได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์ การรับเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทราบถึงสภาพและปัญหาในการรับเข้าศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล ตลอดจนกลยุทธ์การรับเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาลของสถาบันต่าง ๆ เพื่อนำมาเสนอแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ การรับเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้ผู้เรียนหรือปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลิตที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการรับเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาลของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาล
3. ศึกษากลยุทธ์การรับเข้าศึกษา สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ในปัจจุบัน
4. เสนอแนวทางพัฒนากลยุทธ์การรับเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 4 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 เอกสารนโยบายและระเบียบการรับนักเรียนเข้าศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ของทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย
 - 1.2 นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในประเทศไทย ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2538
 - 1.3 นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย
 - 1.4 ผู้บริหารประกอบด้วย
 - ก. คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดและในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน ได้แก่
 1. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 2. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 3. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
5. หัวหน้าภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
6. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
7. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ
8. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
9. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
10. คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยคริสเตียน

- ข. ผู้อำนวยการวิชาชีพพยาบาล ได้แก่ นายกสมาคมการพยาบาลแห่งประเทศไทย
 อุปนายกสภาการพยาบาลคนที่ 1 และประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาวิชาชีพ
- ค. ผู้บริหารโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน
- ง.ศิษย์เก่าคณะพยาบาลศาสตร์

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคามของคณะพยาบาลศาสตร์ และกลยุทธ์การรับเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาล

3. การศึกษาสภาพปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในคณะพยาบาลศาสตร์ ผู้วิจัยได้ยึดถือแนวคิดของเซอร์ลีย์ (Shirley, 1988) และ ศรีวงศ์ สุมิตร (2538) ดังนี้

3.1 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส (Opportunities) ภาวะคุกคาม (Threats) และข้อจำกัด (Constraint) ตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ภูมิหลัง การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี และสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3.2 ปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ขององค์กร 6 ด้าน ได้แก่ บุคลากร การเงิน คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก โปรแกรมการศึกษา ภาวลักษณะของสถาบัน และคุณลักษณะขององค์กร

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความจำกัดของการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ได้ศึกษาเฉพาะนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และนักศึกษพยาบาลแพทยเทานั้น เนื่องจากนักศึกษพยาบาลส่วนใหญ่เป็นแพทย
2. การประเมินปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในคณะพยาบาลศาสตร์ เป็นการศึกษจากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและข้อมูลจากแบบสอบถามเท่านั้น
3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะคณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย ที่คัดเลือกผู้เข้าศึกษาโดยการสอบคัดเลือกของทบวงมหาวิทยาลัย โดยไม่รวมถึงสถาบันการศึกษพยาบาลสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้าสมทบกับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของสถาบันมีความแตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กลยุทธ์ในการรับเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาล หมายถึง การกำหนดแผนและแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การรับเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาลได้ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามสภาพปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่คณะพยาบาลศาสตร์ กำลังเผชิญอยู่

ปัจจัยภายนอก หมายถึง องค์ประกอบภายนอกคณะพยาบาลศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อ การรับเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาล ได้แก่ โอกาส และภาวะคุกคาม ของคณะพยาบาลศาสตร์

ปัจจัยภายใน หมายถึง องค์ประกอบภายในคณะพยาบาลศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อ การรับเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาล ได้แก่ จุดแข็ง และจุดอ่อน ของคณะพยาบาลศาสตร์

จุดแข็ง หมายถึง ข้อดีและข้อเด่น ขององค์ประกอบภายในของคณะพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ บุคลากร การเงิน สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) โปรแกรมการศึกษา ภาพลักษณ์ของสถาบันและวิชาชีพ และคุณลักษณะทั่วไปของคณะพยาบาลศาสตร์ ที่ทำให้คณะพยาบาลศาสตร์มีความได้เปรียบในด้านการแข่งขัน และเป็นที่น่าสนใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

จุดอ่อน หมายถึง ข้อที่ควรปรับปรุง ขององค์ประกอบภายในของคณะพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ บุคลากร การเงิน สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) โปรแกรมการศึกษา ภาพลักษณ์ของสถาบันและวิชาชีพ

และคุณลักษณะทั่วไปของคณะพยาบาลศาสตร์ ที่ทำให้คณะพยาบาลศาสตร์มีความเสียเปรียบในด้านการแข่งขัน และไม่เป็นที่สนใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

โอกาส หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอก คณะพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมายและเทคโนโลยี ที่มีผลกระทบเชิงบวกหรือส่งเสริมให้คณะพยาบาลศาสตร์มีความเข้มแข็ง และเป็นที่น่าสนใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

ภาวะคุกคาม หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกคณะพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย และเทคโนโลยี ที่มีผลกระทบเชิงลบ หรือเกิดความเสี่ยงต่อคณะพยาบาลศาสตร์ ทำให้ความสนใจในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนลดลง

นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนเพศหญิงที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผน การเรียน วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในประเทศไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2538

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของคณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสังกัดของทบวงมหาวิทยาลัย

ผู้บริหาร หมายถึง คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในกำกับของทบวงมหาวิทยาลัย

ผู้อำนวยการวิชาชีพ หมายถึง นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย อุปนายกสภาการพยาบาล คนที่ 1 และ ประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาวิชาชีพ

ผู้บริหารโรงพยาบาล หมายถึง ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หรือหัวหน้าฝ่าย การพยาบาล ในโรงพยาบาลของรัฐ และเอกชน ที่มีบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยปฏิบัติงาน

ศิษย์เก่าคณะพยาบาลศาสตร์ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพ ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย

สาขาวิชาชีพพยาบาล หมายถึง หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (4 ปี) ของคณะพยาบาลศาสตร์
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับของทบวง
มหาวิทยาลัย

สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัย
รังสิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และวิทยาลัยศรีเตียน

ความคิดเห็นต่อการเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาล หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนหญิง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และนักศึกษาพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยที่มีต่อวิธีการรับสมัคร วิธีการ
สอบคัดเลือก สภาพปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในคณะพยาบาลศาสตร์

ภูมิภาค หมายถึง พื้นที่ในการจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลักษณะการจัดของกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Method) เป็นการ
ศึกษาสภาพและปัญหาการรับเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาลของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาล ศึกษากลยุทธ์การรับเข้าศึกษาสาขาวิชา
พยาบาลในปัจจุบัน และนำเสนอแนวทางพัฒนากลยุทธ์การรับเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาจากประชากร 6 กลุ่ม คือ

1.1 นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ที่กำลังศึกษาอยู่ใน
ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2538 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
และความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ (Yamane, 1970 อ้างถึงใน ประคอง การณสุต, 2535) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
398 คน

1.2 ประชากรนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2538 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ (Yamane, 1970 อ้างถึงใน ประคอง กรวรรณสุต, 2535) ได้กลุ่มตัวอย่าง 98 คน

1.3 ประชากรผู้บริหารได้แก่ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัยรวม 10 คน ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาประชากรผู้บริหารทั้งหมด

1.4 ประชากรผู้นาองค์การวิชาชีพ ได้แก่ อุปนายกสภาการพยาบาลคนที่ 1 นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย และประธานคณะอนุกรรมการพัฒนาวิชาชีพ

1.5 ประชากรผู้บริหารโรงพยาบาล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลหรือหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน

1.6 ประชากรศิษย์เก่าคณะพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาจากคณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

2.2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนและนักศึกษาพยาบาล

2.3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้นาองค์การวิชาชีพ ผู้บริหารโรงพยาบาลและศิษย์เก่าคณะพยาบาลศาสตร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ และระเบียบการรับเข้าศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์

3.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามเก็บรวบรวมทางไปรษณีย์

3.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ข้อมูลจากเอกสารวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW

(Statistical Package for the Social Sciences for Windows) โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าไคสแควร์ และการทดสอบค่า t (t - test)

4.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4.4 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามสภาพปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของคณะพยาบาลศาสตร์ (SWOT)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. เพื่อทราบถึงความคิดเห็นต่อการเข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาลของนักเรียนกลุ่มเลือกและไม่เลือกศึกษาวิชาชีพพยาบาล ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ด้านสภาพและปัญหาการรับเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาลของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงพยาบาล ด้านคุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์และลักษณะการบริหารงานที่มุ่งใจให้ประกอบวิชาชีพพยาบาล และความคิดเห็นของศิษย์เก่าคณะพยาบาลศาสตร์ด้านบทบาทของศิษย์เก่าในการสนับสนุน สถาบันการศึกษาและการจูงใจให้เข้าศึกษาสาขาวิชาชีพพยาบาล
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่กระทบต่อคณะพยาบาลศาสตร์ และมีผลถึงการเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล
3. สามารถพัฒนากลยุทธ์ในการรับเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล ของสถาบันอุดมศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ เพื่อเพิ่มความสนใจและเพิ่มจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล อันจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการสรรหา และคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถและมีใจรักวิชาชีพเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลได้มากขึ้น